

Vad har vi lärt oss genom Living Labs

Anna Kramers och Martin Sjöman
(KTH)

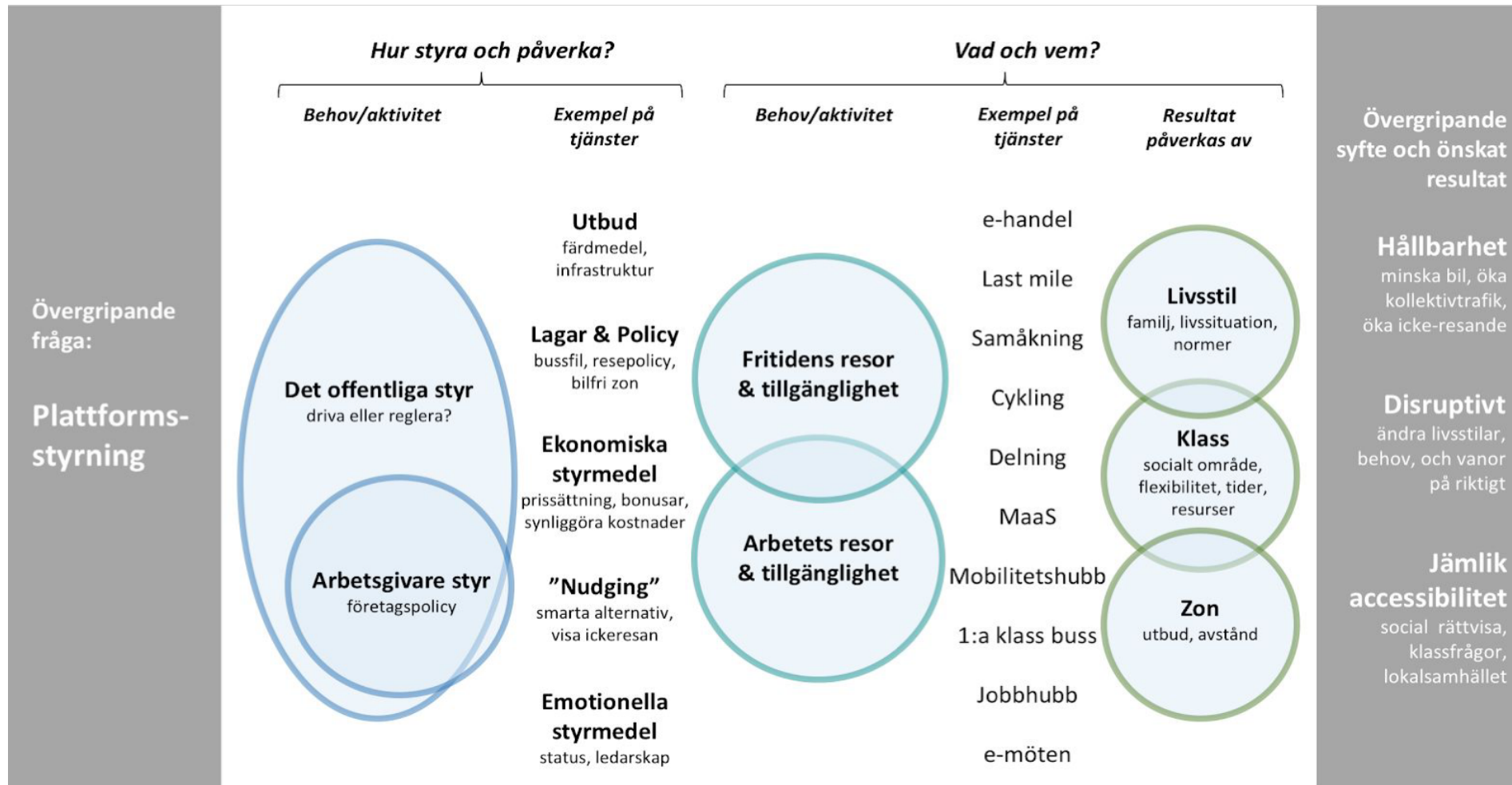
Living Lab i Mistra SAMS

Experiment i deltagarnas vardagsliv

En "interventionistisk" approach.

- Vi designar interventioner som ändrar dagliga vanor för att trigga reflektion eller förändring.
- Metoden gör det möjligt att studera tänkbara framtider; Framtiden utforskas och hinder för en sådan utveckling upptäcks.
- Användning av huvudsakligen kvalitativa metoder för att följa en relativt liten grupp deltagare.
- Designdrivna living labs – i en fyrstegsmetod

1. "Framing the scope" – Identifiera forskningsarenan

2. Lyssna på olika aktörer och samskapa

Samskapande med Mistra SAMS partners

Living Labs i Mistra SAMS fas 1

Living Lab #1

Spelregler för vardagsresandet

Apr 2018 - Nov 2018

Living Lab #2

Jobba nära - resa smart

Feb 2019 – Jan 2022

Vision för Living Lab #2: Serviceutbud via digital plattformsprototyp

Kontorsplats

Cirka 2 minuter från
Tullinge
pendeltågstation finns
14 kontorsplatser.

Resfri konferens

Boka konferensrum
med plats för 8
personer. Skärm,
kamera och mikrofon
ingår.

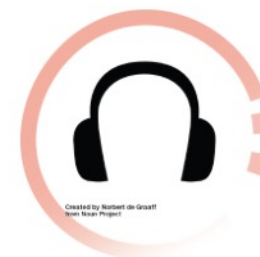
Elcykelpool

Vid ingången till
jobbhubben finns 3
elcyklar att låna, varav 1
lådcykel.

Kollektivtrafik On-Demand

Vi kan beställa shuttle-
buss när minst 3
personer bokar resa via

Kollektivtrafik Deluxe

Res lyxigare på pendeln
och bussen med
tystande hörlurar, m.m.

Samåkning

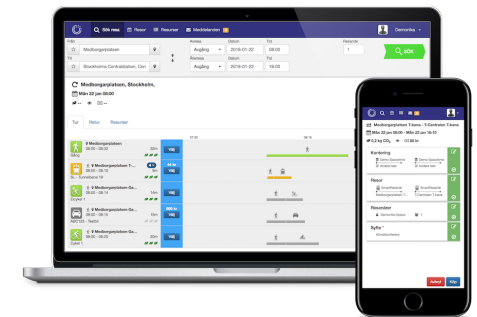
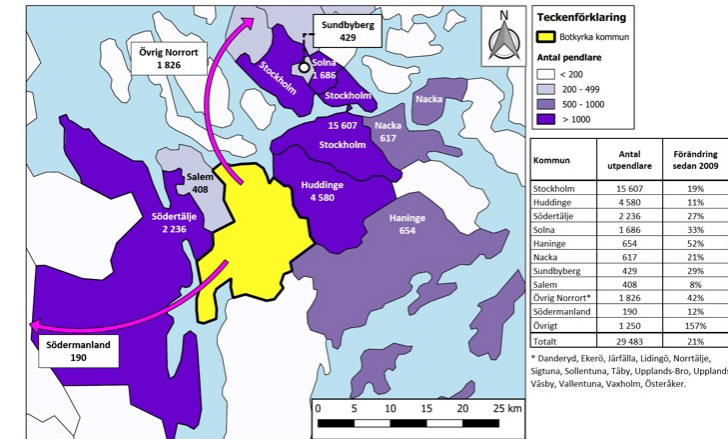
P-plats vid Tullinge
station
finns att tillgå, om du
erbjuder plats i din bil.

3. Skapa och iscensätt Living Labbet

Iscensättning av Living Lab #2

- Bestämma geografisk plats för jobbhubben -> Tullinge
- Fick hjälp av Botkyrka kommun att hitta en lämplig lokal som inreddes m.h.a. White arkitekter -> Lokalen låg bredvid biblioteket i Tullinge centrum 5 min från pendeltågsstationen
- Rekrytera deltagare -> Via partners och lokal Facebookgrupp
- Utveckla/anpassa digital plattform för mobilitets och tillgänglighetstjänster.

Pendling från Botkyrka kommun år 2016

4. Upprätthåll Living labbet och omskapa interventioner

- Intervention 1 - Challenge – Arbeta 4 dagar i hubben i tre veckor
- Intervention 2 – El-cykelpool service
- Pilot? - Botkyrka kommun har ett politiskt beslut på att undersöka om hubben kan vara kvar som pilot i Tullinge Centrum

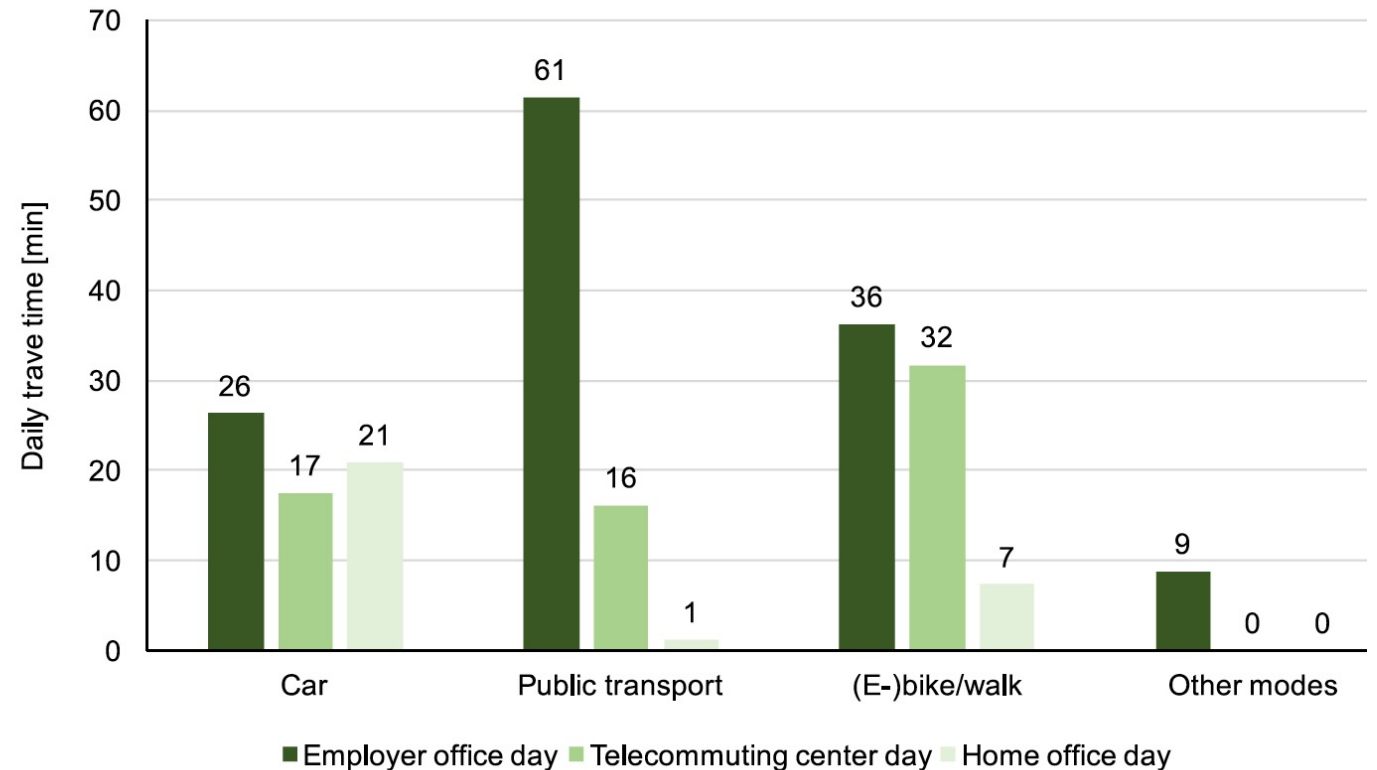

Analys av tidsanvändningsdata från Mistra SAMS jobbhubb

Sparad tid användes inte till annat resande

Något mer bilanvändning vid hemarbete

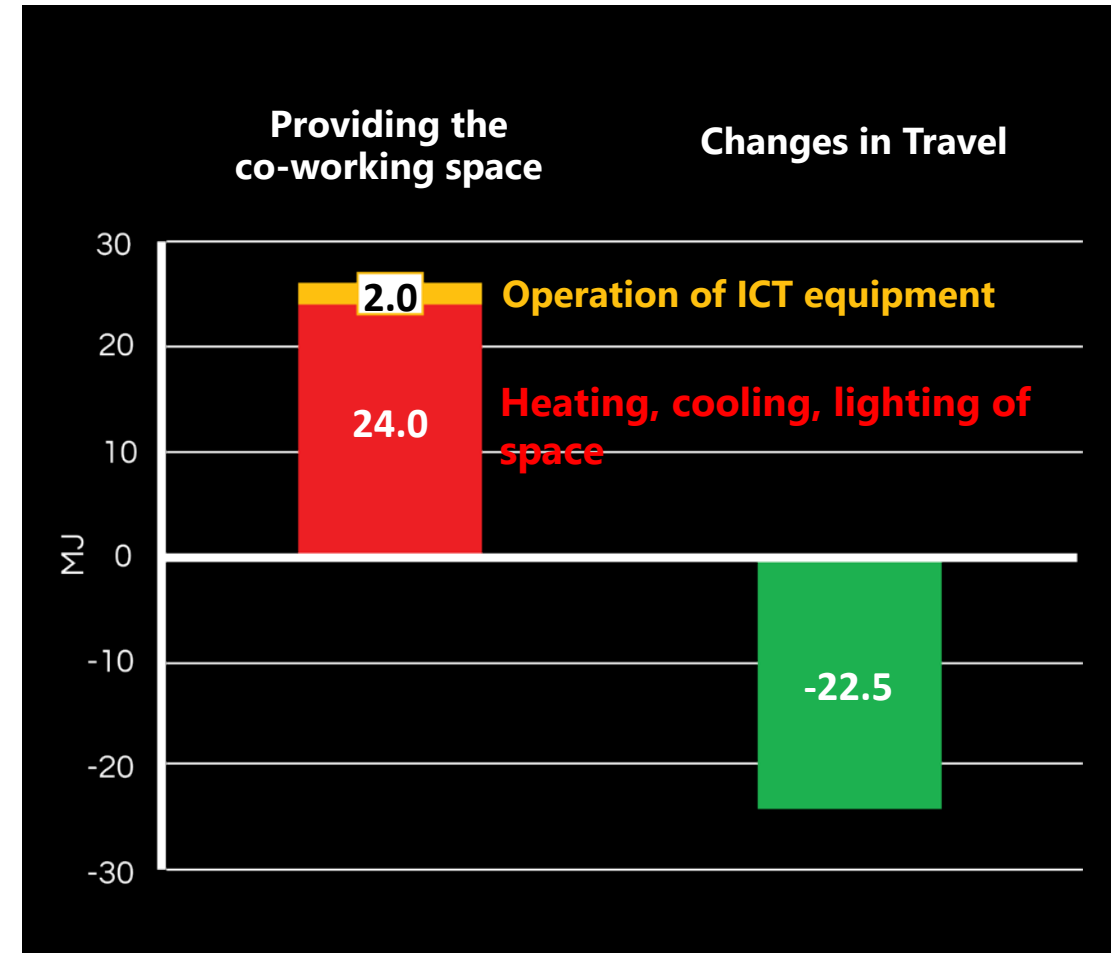

Bieser, Vaddadi, Kramers, Höjer, Hilty (2021) *Impacts of telecommuting on time use and travel: A case study of a neighborhood telecommuting center in Stockholm.*

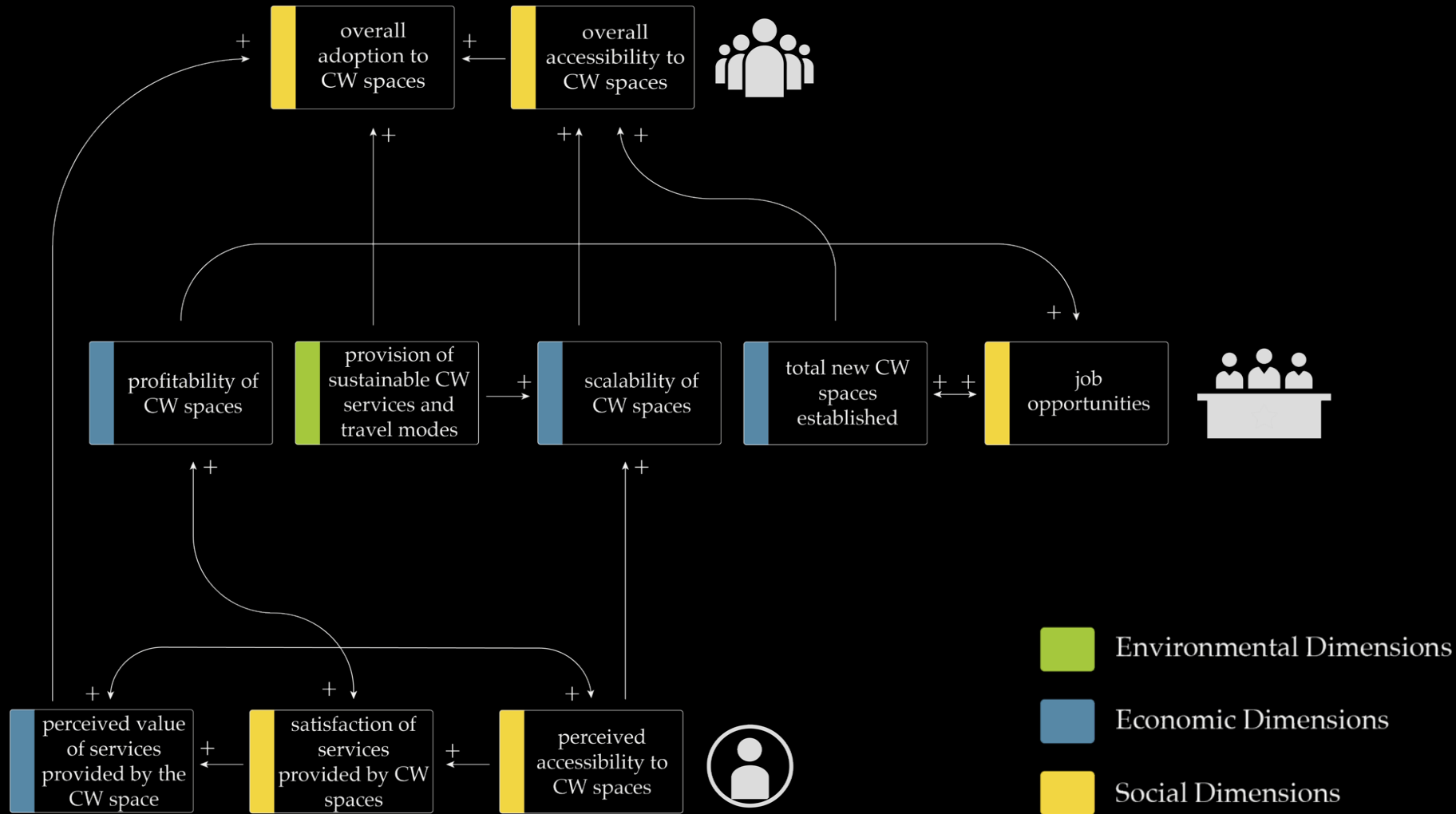
Analys av energiåtgång

När liknande koncept implementeras behöver användningen av både befintliga kontor och lokala jobbhubbar optimeras, för att kunna minska mängden uppvärmd yta.

Vaddadi, Susilo, Pernestål, Kramers (2020). *Measuring System-level Impacts of Co-Working on Transport Systems- Case study of a Living Lab in Stockholm, Sweden*. In Proceedings of ETC 2020.

Ett ramverk för att analysera systemeffekter

En kvalitativ analys

Analys av data från nära 100 intervjuer, samt även loggade användningsdata, dagboksanteckningar och email.

“Det funkar inte att jobba hemma. Man blir störd av barnen, och det finns ingen gräns mellan arbete och fritid.”

“Två dagar i veckan funkar, men folk går förbi (på huvudkontoret) och lägger märke till att man inte är på plats. Det funkar inte om man vill bli påtänkt för ledande roller.”

Ringenson, Vaddadi, Sjöman, Hesselgren, Kramers (forthcoming).
Do they work? - Exploring potentials of Neighbourhood Telecommuting Centers in supporting sustainable travel.

"[Jobbhubben blev] som en övergångsperiod /... / Då fick jag smak på att jobba lokalt och började söka nya jobb, som skulle vara på cykelavstånd."

"...min livskvalitet har höjts. Att cykla till jobbet mår jag så mycket bättre av! Tidigare har jag varit sjukskriven."

"Att pendla, sitta bland en massa folk, stressa till tåget. Att kapa bort den biten ur livet /... / Förut hade jag som två liv; ett liv i stan och ett här. Nu är det tryggare, att vara närmare mina barn, kunna prata med människor om det lokala. Det känns som att livet blev mer sammanhängande."

Slutsatser

- Många deltagare bytte bara en dag hemma mot en dag på jobbhubben. 1 dag/vecka har varit normen.
- Många barriärer mot distansarbete identifierades.
- Ett litet antal deltagare som bodde nära och hade arbetsroller som tillät mer distansarbete gjorde större förändringar, med ökat välmående och minskat resande.
- Pandemin har eliminerat många av barriärerna. Detta kan innebära en större roll för jobbhubbar, som kan möjliggöra mer lokala och hållbara livsstilar.

Ringenson, Vaddadi, Sjöman, Hesselgren, Kramers (forthcoming).
*Do they work? - Exploring potentials of Neighbourhood Telecommuting
Centers in supporting sustainable travel.*

Identifierade utmaningar för omställning mot hållbart resande

- Förstå kommuners och andra aktörers roll i etableringen av tjänster och plattformar
- Nya värdekedjor, incitamentsstrukturer och affärsmodeller behöver skapas
- Arbetsplatsens lagar, normer och policys behöver anpassas

Andra effekter av designdrivna living labs

- Lärande för alla som involveras. Den fysiska upplevelsen engagerar och synliggör både utmaningar och nya värden.
- Alla tre partnerorganisationer vars anställda använt jobbhubben utvecklar nu egna, liknande koncept.

"Det kan öka säkerheten och skapa ett underlag för lokal business om fler rör sig i området."

Gunnar Björkman, Innovations direktör, Stockholms stad

"Jobbhubbar skulle vara ett välkommen lösning för fler arbetsplatser inom kommunen. Vi har stor utpendling och många som arbetar i Kista vilket skapar trängsel på vägarna."

Johan Algernon, Kommunalråd, Täby Kommun

"Försvarmakten ser det som en intressant utveckling med lokala jobbhubbar som ett sätt att hitta kvalificerad arbetskraft till försvaret." Lennart Ek, HR, Försvarmakten